

Grenoble EU:s miljöhuvudstad 2022

Delad, hållbar mobilitet i fokus

"Grenoble fick denna titel som en pionjär inom hållbar omställning, i synnerhet som den första lokala myndigheten i Frankrike att anta en klimatplan.

Grenoble har implementerat stadspolitik som syftar till att minska föroreningar och förlusten av biologisk mångfald, såsom hastighetsgränsen på 30 km/h i hela staden, vilket gör den till den största lågutsläppszonen i Frankrike."

EU:s miljö-, havs- och fiskerikommissionär Virginijus Sinkevičius

#EUgreencapital #GreenGrenoble2022

I hård konkurrens med Tallinn, Turino och Dijon utsågs franska Grenoble till europeisk miljöhuvudstad 2022. Hållbara, delade transporter är i fokus.

Grenoble, ibland kallad Alpernas huvudstad, är belägen i sydöstra delen av Frankrike, i Isèredalen. Dess högre belägna skidorter är mer välkända och var del av att staden 1968 stod värd för de olympiska vinterspelen. Läget bidrar till att de 160 000 invånarna bor tätt; med 9 000 invånare per kvadratkilometer är Grenoble Frankrikes tredje mest tätbebyggda kommun. Läget gör också staden känslig för luftföroreningar som stannar i dalgången, och utsatt för klimatförändringar, med torka, bränder, översvämningar och skred som följd.

I denna PM lyfter 2030-sekretariatet fram Grenobles satsningar på gröna transportlösningar och hållbar mobilitet, dels kopplat till miljöhuvudstadsåret, dels ur ett längre perspektiv. Syftet är att inspirera andra kommuner att ta efter det som kan visa vägen – och överträffa det, i vår gemensamma strävan efter klimatsmart, fossilfri och effektiv mobilitet.

Mattias Goldmann, 2030-sekretariatet

Bild: Rapportförfattaren vid ett av Grenobles mobilitetscenter, som bistår i att kombinera hållbara mobilitetslösningar.

Som första franska stad, antog Grenoble 2005 en klimatplan som samtidigt ska adressera lokal luftkvalitet. Mellan 2005 och 2016 minskade klimatpåverkan med 25% och partikelhalten i staden med 30%, trots att befolkningen ökar. 2030 ska klimatpåverkan ha halverats, vilket övervakas av ett särskilt inrättat klimatobservatorium och ett klimatmedborgargarde med 150 invånare. Därtill ska energianvändningen minska med 40% till 2030 och 50% till 2050.¹

2022 är första året då Grenoble ska vara självförsörjande på grön, klimatneutral energi, utan kärnkraft. Staden har Frankrikes näst största fjärrvärmesystem (efter Paris), till 80% med förnybara råvaror. Över 200 000 invånare, hälften av stor-Grenobles 450 000, sorterar sitt matavfall, med målet att alla ska omfattas innan årets slut, vilket tillsammans med slammet från stadens reningsverk Aquapole räcker för att driva stadens över 125 bussar på biogas.

Spårväg, buss, linbana och en omfattande cykelsatsning är centrala i Grenobles klimat- och hållbarhetssatsning, och en viktig del av det man vill visa upp under huvudstadsåret.²

Grenoble har flera gånger utsetts till Frankrikes bästa cykelstad, med 475 km säkra cykelvägar, varav 25 km cykelmotorväg och planer för mer. Elsparkcyklar och del-elcyklar upphandlas, vilket dels ger kommunen en viss intäkt, dels möjliggör för kommunen att ställa krav på bl.a. tillgänglighet, pris och hur cyklarna är placerade. I nuläget har företaget Dott ensamrätt till marknaden, och de står prydligt parkerade på avsedda platser. Därtill har Metrovélo 7000 gula cyklar som syns överallt i staden och som hyrs billigt av tillfälliga besökare, ännu billigare av boende och till ett särskilt rabatterat pris av arbetslösa, studenter och andra mindre bemedlade grupper.

Hela Grenoble är en lågutsläppszon (ZFE), därmed Frankrikes största, innebärande att bensindrivna lätta transportfordon måste klara Euro 3 och dieseldrivna Euro 4 för att få köra in i zonen. 2025 skärps kraven till nästa Euro-nivå, med motsvarande krav för tunga transportfordon.³ Grenoble har också 30 km/h hastighetsgräns i hela staden, för att göra det mer attraktivt att cykla, gå och åka kollektivt och för att minska avgaser och buller.

¹ <https://en.greengrenoble2022.eu/30-objectif-amplifier-les-transitions.htm>

² <https://en.greengrenoble2022.eu/>

³ <https://www.grenoblealpesmetropole.fr/761-la-zone-a-faibles-emissions.htm>

Grenoble var tidig med spårväg, men den lades ner på femtiotalet för att återupptas igen, nu med modern teknik och som första franska stad fullt anpassad för personer med funktionsnedsättning. Spårvägen har över 30 miljoner passagerare per år. Där så är möjligt är gräs planterat mellan spåren, till viss klimatnytta och i någon mån bullerdämpande.

2024 invigs en ny linbanelinje mellan Fontaine La Poya och Saint-Martin-le-Vinoux, via Grenoble centrum, totalt 3,7 km. Restiden blir 15 minuter mellan ändstationerna, mot cirka 20 med bil eller 30 med buss. Med 24 kabiner, en var 70:e sekund, kan 1 200 personer per timma trafikera sträckan, vilket på sikt kan byggas ut till 3 000. Byggekostnaden beräknas till €65 miljoner, driftskostnaderna ska vara lägre än för spårvägen och driftssäkerheten högre – enbart väldigt kraftig vind ska kunna stoppa linbanan.

Stadsplaneringen utgår från en levande stadskärna, tillgänglig för fotgängare, cyklister, barn och äldre. Tidigare industriområden omvandlas till bostadsområden eller kommersiella center, som Frankrikes första ekokvarter Caserne de Bonne eller Flaubert-ekostadsdelen. Förtätningen består också av vertikala trädgårdar och nya mikroparker, med målet 15 000 nya träd i staden till 2030, och en miljon i hela Isère-dalen.

Staden har ett särskilt samarbete för att få lokala hantverkare, butiker och leverantörer att välja el- eller gasfordon för sina leveranser. Särskilt attraktiva p-platser reserveras för bildelning, och antalet laddplatser ökar snabbt med målet 30 000 till år 2030.

Sen 2015 har Grenoble en "*budget participatif*", där alla Grenoblebor över 16 år får lägga fram förslag om hur staden ska utvecklas. I ett gemensamt forum väljs de 30 främsta ut, som sedan går till omröstning. Hittills har 59 projekt röstats fram och 34 redan genomförts. 2022 sker omröstningen den 27 juni till 3 september, med 27 förslag eftersom några redan är under genomförande. De sex främsta får totalt €800 000 för att genomföras⁴. De flesta förslagen avser mer grönområden, fler träd eller bättre promenadstråk.⁵

⁴ <https://bee-eng.com/la-metropole-de-grenoble-disposera-de-son-telepherique-urbain-dici-2024/>

⁵ <https://www.grenoble.fr/2723-7eme-edition-les-projets-soumis-au-vote.htm>